

РОЗДІЛ 10 СУДОУСТРІЙ

УДК 347.963

ДО ПИТАННЯ УЧАСТІ ПРОКУРОРА У ВИКОНАВЧОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Драган О.В.,
к.ю.н., перший заступник начальника управління
представництва інтересів громадян та держави в суді
Генеральна прокуратура України

У статті досліджено представницьку діяльність прокурора при виконанні судових рішень, постановлених за його позовами, заявами, а також у справах, де прокурором здійснювалось представництво в суді, у світлі законодавчих змін. Окреслені перспективи такої діяльності, проблемні питання та внесені пропозиції щодо варіантів їх вирішення.

Зважаючи на актуальність для держави стану виконання постановлених її іменем судових рішень, вкрай важливою є діяльність прокурорів у цій сфері. У статті вивчено досвід реформування інституту примусового виконання на прикладах інших країн та акцентовано увагу на ролі органів прокуратури у виконавчому провадженні.

Ключові слова: виконавче провадження, прокурор, організація роботи прокуратури, представництво прокурором інтересів громадянина та держави у виконавчому провадженні, оскарження дій державного виконавця, участь прокурора у виконавчому провадженні.

Драган Е.В. / К ВОПРОСУ УЧАСТИЯ ПРОКУРОРА В ИСПОЛНИТЕЛЬНОМ ПРОИЗВОДСТВЕ / Генеральная прокуратура Украины, Украина

В статье исследована представительская деятельность прокурора при исполнении судебных решений, принятых по его искам, заявлениям, а также по делам, где прокурором осуществлялось представительство в суде, в свете законодательных изменений. Определены перспективы такой деятельности, проблемные вопросы и внесены предложения относительно вариантов их решения.

Учитывая степень актуальности для государства вопроса, касающегося исполнения судебных решений, которые постановляются его именем, очень важной является деятельность прокуроров в этой сфере. В статье обобщается опыт зарубежных стран по реформированию института принудительного исполнения судебных решений, акцентируется внимание на роли, которую выполняют органы прокуратуры в исполнительном производстве.

Ключевые слова: исполнительное производство, прокурор, организация работы прокуратуры, представительство прокурором интересов гражданина и государства в исполнительном производстве, обжалование действий государственного исполнителя, участие прокурора в исполнительном производстве.

Dragan O.V. / QUESTION OF REPRESENTATION BY PUBLIC PROSECUTOR IN THE EXECUTION PRODUCTION / Prosecutor's General Office of Ukraine, Ukraine

In this article were analyzed representation activity by public prosecutor in the execution of court decisions, decreed by prosecutor's claims and on the cases in which they to take part of the new legislation changes. The article discusses issues of representation functions of the prosecutor's office, the proposals on the improvement of the current legislation and practices are made.

The purpose of the article is analyzing powers of prosecutor in execution production in accordance with new legislation changes. New Law of Ukraine «On the office of public prosecutor» from October, 14, 2014 and changes to Law of Ukraine «On the execution production» to put practice questions about activity by public prosecutor in the execution production and prosecutor's part in the execution of court decisions.

Which part take the public prosecutor in the execution production? Maybe he is a participant of the execution production with its rights or he is a public prosecutor, which represent citizen's and state's interests in the execution of court decisions and in order with legislation the prosecutor has the powers to begin criminal procedure.

Activity by public prosecutor in the execution of court decisions, decreed by state of Ukraine, is very important today. In this article were researched experiences of foreign countries, which have been made successful reforms in this field's of law.

In Ukraine only state institutions execute court decisions, but in many foreign countries - judicial and executive institutions. In the article were analyzed three systems executions of court decisions, which have been already applied in foreign countries.

Now in our country is going reform of all law enforcement system in accordance with main principles of a democratic society. State executive office of Ukraine is reforming too, the questions of it's new view (public or private) and form of powers are discuss.

Key words: public prosecutor, functions of the prosecutor's office, representation by public prosecutor citizen's or state's interests in the execution of court decisions, appeal the actions of state executor.

Розбудова правової держави залежить від ефективності роботи всіх гілок влади, реформування яких – вимога часу. Однак це реформування не дасть бажаного ефекту, якщо не буде забезпечено виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб), що відповідно до закону підлягають примусовому виконанню у разі невиконання їх у добровільному порядку.

Останніми роками спостерігається тенденція до збільшення кількості рішень Європейського суду з прав людини проти України. За останні 3 роки на виконання рішень Європейського суду з прав людини державою сплачено як сатисфакцію понад 233 млн. грн., що потягло додаткові витрати бюджету. Тільки у 2013 році з державного бюджету на виконання рішень Європейського суду сплачено 169 817,7 тис. гривень.

Переважає більшість справ розглядається цим судом саме з питань невиконання рішень національних судів.

Позиція із цього приводу Європейського суду з прав людини чітка: невиконання рішення державного суду не може бути виправдане недоліками законодавства, які унеможливають його виконання, чи відсутністю необхідних бюджетних видатків.

Проте із року в рік рівень реального виконання судових рішень в Україні не зростає, а зменшується. За даними статистичної звітності про роботу органів державної виконавчої служби, якщо упродовж 2012-2013 років рівень виконання рішень судів не перевищував 6 відсотків, то у 2014 році він вже становив тільки 4,3 відсотки і в офіційній статистиці не відображався.

Таким чином, можна констатувати, що невиконання судових рішень є проблемою, яка вже вийшла за межі України.

Зважаючи на актуальність для держави стану виконання постановлених їй іменем судових рішень, вкрай важливою є діяльність прокурорів у цій сфері.

Метою статті є аналіз повноважень прокурора у виконавчому провадженні у зв'язку зі змінами в законодавстві, а також аналіз досвіду реформування інституту примусового виконання в інших країнах.

Питанням представництва прокурором інтересів громадянина та держави в судах при виконанні судових рішень у своїх працях приділяли увагу багато науковців (М. М. Говоруха [1; 2; 3], Т. О. Дунас, М. В. Руденко[4], М. Й. Штефан [5] та інші).

Водночас із прийняттям 14 жовтня 2014 року нового Закону України «Про прокуратуру» [6] та внесенням змін до Закону України «Про виконавче провадження» [7] у практичній діяльності прокурорів постало питання щодо механізму реалізації повноважень прокурора у виконавчому провадженні.

Згідно з ч. 1 ст. 7 Закону України «Про виконавче провадження» прокурор бере участь у виконавчому провадженні у разі здійснення представництва інтересів громадянина або держави в суді.

Відповідно до внесених зазначеним Законом змін, частину 1 статті 7 Закону України «Про виконавче провадження» доповнено абзацом третім такого змісту: «Прокурор може вступити у виконавче провадження, відкрите не за його заявою, за умови, що він здійснював представництво інтересів громадянина або держави в суді у відповідній справі. З метою вирішення питання про наявність підстав для вступу у виконавче провадження такий прокурор має право знайомитися з матеріалами такого виконавчого провадження, робити з них виписки, знімати копії».

Отже, на даний час прокурори повинні вживати дієвих заходів, спрямованих на своєчасне та реальне виконання судових рішень, постановлених не тільки за позовами, заявами прокурорів, а також у справах, де прокурором здійснювалось представництво в суді.

За даними офіційної статистичної звітності, у 2015 році прокурорами забезпечено належний рівень виконання судових рішень, постановлених за їх позовами, заявами [8]. Упродовж першого півріччя 2015 року реально виконано судових рішень на суму понад 3 млрд. грн., що становить 91% від суми задоволених судом рішень. Яскравим прикладом реалізації прокурорами своїх повноважень у цій сфері є виконання судових рішень за позовами прокурорів 3 районів Херсонської області, внаслідок чого у поточному році державі повернуто майно профспілок на загальну суму понад 5 млн. гривень.

Внесеними 14 жовтня 2014 року змінами до частини 1 статті 12 Закону України «Про виконавче провадження» прокурора як учасника виконавчого провадження наділено повноваженнями сторони, зокрема, щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності державного виконавця з питань виконавчого провадження у порядку, встановленому цим Законом, а саме до начальника відділу, якому безпосередньо підпорядкований державний виконавець або до керівника відповідного органу державної виконавчої служби вищого рівня чи до суду (ст. 82 Закону).

Дані статистичної звітності свідчать про те, що прокурори, здійснюючи представництво при виконанні судових рішень, переорієнтували свою роботу на усунення порушень закону через призму оскарження рішень, дій та бездіяльності державних виконавців у порядку відомчого контролю чи до суду[8]. Так, за 6 місяців 2015 року органами прокуратури України пред'явлено до суду 89 позовів, скарг на рішення, дії та бездіяльність державних виконавців, з яких 50 задоволено. Керівникам органів державної виконавчої служби подано 1028 скарг, з яких задоволено 844.

Крім цього, частиною 1 статті 12 Закону передбачено, що прокурор як учасник виконавчого провадження має право ознайомлюватися з матеріалами виконавчого провадження, робити з них виписки, знімати копії, заявляти відводи у випадках, передбачених цим Законом, подавати додаткові матеріали, заявляти клопотання, брати участь у провадженні виконавчих дій, давати усні та письмові пояснення, висловлювати свої доводи та міркування з усіх питань, що виникають у ході виконавчого провадження, у тому числі під час проведення експертизи, заперечувати проти клопотань, доводів та міркувань інших учасників виконавчого провадження та користуватися іншими правами, наданими законом.

За даними статистичної звітності Генеральної прокуратури України, за 6 місяців 2015 року прокурори, використовуючи свої права учасника виконавчого провадження, взяли участь у 272 судових засіданнях [8].

Новелою у новому Законі України «Про прокуратуру» від 14 жовтня 2014 є включення до ст. 23 Закону, яка регламентує повноваження прокурора при представництві інтересів громадянина або держави в суді, права брати участь у виконавчому провадженні при виконанні рішень у справі (пункт 6 частини 6 статті 23). У разі встановлення ознак адміністративного чи кримінального правопорушення прокурор зобов'язаний здійснити передбачені законом дії щодо порушення відповідного провадження (частина 7 статті 23).

Для усунення порушень закону та забезпечення реального виконання судових рішень прокурорами застосовано відповідні кримінально-правові заходи. З початку року підпорядкованими прокурорами вже розпочато 120 кримінальних проваджень [8].

Прокуратурою Закарпатської області у травні цього року розпочато кримінальне провадження за фактом постановлення суддею Ужгородського міськрайонного суду завідомо неправосудної ухвали про скасування тимчасового обмеження права виїзду за кордон боржника у справі за позовом прокуратури про стягнення до бюджету 3 млн. гривень.

Водночас постає питання щодо ролі прокурора у виконавчому провадженні, виходячи з наданих йому законом повноважень. Ким є прокурор у виконавчому провадженні: учасником виконавчого провадження, який наділений повноваженнями сторони відповідно до статей 7, 12 Закону України «Про виконавче провадження», або прокурором, який здійснює представництво інтересів громадянина або держави в суді відповідно до ст.23 Закону України «Про прокуратуру» і в разі встановлення ознак кримінального правопорушення реєструє кримінальні провадження та здійснює процесуальне керівництво в цих провадженнях, у т. ч. розпочатих за фактами невиконання судових рішень?

При цьому прокурор, здійснюючи нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням, уповноважений доручати слідчому, органу досудового розслідування проведення у встановлений прокурором строк слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій, інших процесуальних дій або давати вказівки щодо їх проведення чи брати участь у них, а в разі необхідності – особисто проводити слідчі (розшукові) та процесуальні дії в порядку, визначеному КПК.

Зокрема, з метою збирання доказів на підтвердження чи спростовання фактів умисного невиконання чи перешкоджання виконанню рішення суду, шляхом проведення відповідних слідчих (розшукових) дій (тимчасовий доступ до речей та документів, допити тощо) процесуальний керівник має право отримувати доступ до матеріалів, документів, з'ясувати обставини користування банківськими рахунками боржників, перевіряти їх майновий стан, реєстраційні та дозвільні документи тощо.

Основними проблемами, які ускладнюють виконання судових рішень і потребують сьогодні негайного вирішення, є: велика завантаженість державних виконавців та відсутність внутрішньої спеціалізації; недосконалість окремих норм Закону України «Про виконавче провадження»; відсутність належного контролю за діяльністю державних виконавців у системі Державної виконавчої служби.

Саме ці питання нині є актуальними в системі виконавчого провадження України.

Виконання судових рішень в Україні здійснюється виключно виконавчими органами, в іноземних державах – судовими та виконавчими органами. Ґрунтовними дослідженнями у цій галузі займався Буркхард Хесс [9].

Проаналізувавши системи виконання судових рішень, які діють в іноземних державах, можна виділити три основні типи здійснення виконавчого провадження: 1) виконання рішень здійснюється судовими органами; 2) виконання рішень здійснюється виконавчими органами; 3) змішана виконавча система – виконавче провадження здійснюється судом і різними виконавчими органами.

Перший тип характерний для таких держав, як Австрія, Іспанія та Данія. У цих країнах усе виконавче провадження перебуває у віданні судів. Суд контролює виконавче провадження, на суддю частково покладено відповідальність за виконання рішення. Однак судові системи виконавчого провадження в цих країнах відрізняються.

Другий тип представляють Швеція, Фінляндія, Шотландія та інші держави. Так, у Швеції і Фінляндії виконання судових рішень забезпечує єдиний виконавчий орган – Національне виконавче агентство. Тобто рух виконавчого провадження контролюється виконавчим агентством.

У Шотландії примусове виконання здійснюється приватними виконавцями, які діють як представники держави та не належать до судової системи.

Третій тип властивий таким країнам, як Німеччина та Англія, де виконавче провадження частково здійснюється приватними приставами або шерифами. Система виконання у Німеччині базується на ініціативі стягувача (або його представника), який повинен звертатися безпосередньо до пристава або до місцевого суду для вжиття заходів примусового виконання. Виконавці у Німеччині мають статус судових чиновників, проте у них окремі власні офіси, і діють вони за межами судового контролю.

Реформування судової та правоохоронної системи відповідно до стандартів демократичного суспільства, яке наразі триває в Україні, торкнулося також і органів державної виконавчої служби.

Так, Кабінетом Міністрів України 21 січня 2015 року за № 17 [10] прийнято постанову про ліквідацію Державної реєстраційної та Державної виконавчої служб, а також про передачу їхніх функцій Мін'юсту.

Сьогодні ініціюється внесення істотних, майже революційних, змін до Законів «Про державну виконавчу службу» та «Про виконавче провадження». Серед запропонованих новел – введення інституту приватних виконавців та ведення Єдиного реєстру боржників.

Виникає питання: з чим пов'язане таке реформування? На це питання дають відповідь юристи-практики і зазначають, що «зараз у цій сфері склалася українська негативна ситуація: відсоток повного реального виконання судових рішень

катастрофічно низький, виконавча служба корумпована, заробітна плата державного виконавця мізерна» [12].

Отже, щоб покращити роботу органів Державної виконавчої служби, необхідно провести реформи. Із цього приводу є багато поглядів, і вони неоднозначні: або збільшити штат державних виконавців (який може бути мало-ефективним), або додатково ввести інститут приватних виконавців та виділити їм для виконання певну категорію рішень, а кількість державних виконавців скоротити.

Зі слів заступника Міністра юстиції України Сергія Шкляра вбачається, що «на сьогодні (квітень 2015 року) Міністерство розробило нову редакцію Закону України «Про виконавче провадження», який повинен покращити процедуру виконання судових рішень, пришвидшити та зробити її більш прозорою. Цим Законом в Україні буде запроваджено автоматизацію процесу виконання рішень за допомогою повної фіксації процесуальних рішень та виконавчих дій в електронній системі (автоматичний розподіл виконавчих документів між державними виконавцями за винятком рішень ЄСПЛ та судових рішень про конфіскацію майна; рекомендовані строки для здійснення примусових виконавчих дій та контроль за цими строками). Другий законопроект – «Про державну виконавчу службу та приватних виконавців», яким передбачається запровадження змішаної системи примусового виконання рішень, тобто поряд із державними виконавцями будуть працювати приватні (наявність винагороди для державних виконавців у розмірі від 2,5 % від стягнутої суми та максимальний її розмір – 50 мін. розмірів зарплати або 60 900 грн.)» [13].

Однак юристи-практики (зокрема, суддя Київського окружного адмін. суду Андрій Волков) стверджують, що приставка «приватний» створює уявлення про те, що виконання судового рішення – це бізнесова діяльність. Виконавець за визначенням не може бути приватним через те, що держава делегує цим особам функцію з примусового виконання судових рішень і для цього наділяє їх владними повноваженнями з розпорядженням чужим майном (боржника). І пропонують ввести інститут присяжних виконавців, які будуть отримувати заробітну плату згідно з встановленими тарифами за виконання такої категорії справ, як стягнення з приватних осіб [14].

Інші юристи-правники зазначають, що «створення приватної виконавчої служби, по суті, може виправити лише окремі недоліки у роботі органів юстиції» і пропонують підпорядкувати її судовій владі через створення служб судового примусу. «Суддя має відігравати активну роль у нагляді за виконанням його рішення. Може тоді не будуть повертатися виконавчі документи, реквізити яких не відповідають вимогам закону», – вважають вони і пропонують надати суддям повноваження щодо усунення у будь-який момент державного виконавця, який не може впоратися з ВП або перевищує свої повноваження [15].

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що, зважаючи на актуальність для держави стану виконання постановлених їй іменем судових рішень, діяльність прокурорів у цій сфері є важливою.

Новим Законом України «Про прокуратуру» від 14 жовтня 2014 року та внесеними змінами до Закону України «Про виконавче провадження» визначено роль прокурора на стадії виконання рішень суду, проте деякі питання залишаються дискусійними.

ЛІТЕРАТУРА

1. Говоруха М. Право прокурора на відкриття виконавчого провадження. Питання теорії і практики / М. Говоруха // Вісник прокуратури. – 2007. – № 8. – С. 60–64.
2. Говоруха М. Роль і місце прокуратури у виконавчому провадженні / М. Говоруха, М. Руденко // Юридичний Вісник України. – 2006. – № 37. – С. 8–9.
3. Говоруха М.М. Прокурор у виконавчому провадженні. Основи організації і діяльності : навчальний посібник / М. М. Говоруха, М. В. Руденко, Г. П. Серета. – К.: Видавничий Дім, 2008. – С. 60.
4. Дунас Т.О. Прокурор у цивільному процесі України: Сутність, завдання, повноваження : навчальний та науково-практичний посібник / Т.О. Дунас, М.В. Руденко. – Харків юридичний, 2006.
5. Штефан М.Й. Виконання судових рішень: навчальний посібник / М.Й. Штефан, М.П. Омельченко, С.М. Штефан. – Київ: Юрінком Інтер, 2001.

6. Про прокуратуру : Закон України від 14 жовтня 2014 року.
7. Про виконавче провадження : Закон України від 21 квітня 1999 року № 606/98-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 24. – Ст. 207.
8. Статистична інформація про роботу прокурора у 2015 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gp.gov.ua/ua/stat.html>
9. Хесс Б. Системы принудительного исполнения / Б. Хесс // Исполнительное производство: традиции и реформы / под ред. Р. Ван Рее, А. Узелач, В.О. Аболонина, В.В. Яркова. – М., 2011. – С. 59–65. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.lawlibrary.ru/article2178899.html>.
10. Питання оптимізації діяльності центральних органів виконавчої влади системи юстиції : Постанова Кабінету Міністрів України від 21 січня 2015 року № 17 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 6. – С. 45, стаття 127.
11. Історія створення та завдання органів ДВС. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dvskyiv.org.ua/istoriya-stvorennya-ta-zavdannya-organiv-dvs>.
12. Авторгов А. Присяжні виконавці судових рішень /А. Авторгов // Українська правда. Економічна правда від 16.06.2014. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/columns/2014/06/16/465344/>.
13. Шкляр С. Для мене державна служба – це шанс зробити щось для своєї країни, яким я вирішив скористатися (інтерв'ю – форма виконавчої служби) / С. Шкляр // Юридична газета. – 28 квітня 2015. – № 17. – С. 4–6.
14. Волков А. Статус виконавця має бути єдиним, без поділу на державного чи приватного / А. Волков // Юридична газета. – 31 березня 2015. – № 13. – С. 42–44.
15. Мілютін А. Створення приватної виконавчої служби по суті може виправити лише окремі недоліки у роботі органів юстиції / А. Мілютін // Юридична газета. – 5 травня 2015. – № 18. – С. 41.

УДК 343.163

ЗАХИСТ ПРОКУРОРОМ ІНТЕРЕСІВ ДЕРЖАВИ В СУДІ ПРИ ВИКОРИСТАННІ ЗЕМЕЛЬ ОБОРОНИ

Казак О.А.,
радник юстиції, провідний науковий співробітник
відділу досліджень проблем діяльності прокуратури
щодо представництва інтересів громадянина та держави в суді
Науково-дослідний інститут Національної академії прокуратури України

Висвітлено організацію роботи прокурора при здійсненні представницької функції щодо захисту інтересів держави в суді при використанні земель оборони. Визначено, що розповсюдженими є судові спори про визнання протиправними та скасування актів органів державної влади та місцевого самоврядування щодо надання в оренду, передачу у власність, припинення Міністерству оборони України права користування земельними ділянками, що належать до земель оборони.

Ключові слова: представницька функція, землі оборони, захист інтересів держави, прокурор.

Казак Е.А. / ЗАЩИТА ПРОКУРОРОМ ИНТЕРЕСОВ ГОСУДАРСТВА В СУДЕ ПРИ ИСПОЛЬЗОВАНИИ ЗЕМЕЛЬ ОБОРОНЫ / Национальная академия прокуратуры Украины, Украина

Освещена организация работы прокурора при осуществлении представительской функции по защите интересов государства в суде при использовании земель обороны. Определено, что распространенными являются судебные споры о признании и отмене актов органов государственной власти и местного самоуправления касательно предоставления в аренду, передачу в собственность, прекращения Министерству обороны Украины права пользования земельными участками, относящимися к землям обороны.

Ключевые слова: представительская функция, земли обороны, защита интересов государства, прокурор.

Kazak O.A. / PROTECTION OF THE STATE'S INTERESTS BY PROSECUTOR IN COURT WHEN USING DEFENCE LANDS / The National Academy of Prosecution of Ukraine, Ukraine

Coverage of arrangement of prosecutor's work in the course of representative function as to protection of interests of the state in court when using defence lands. When preparing a claim the prosecutor shall have a right to determine individually what is a violation of the state's interests and give grounds for their protection, as well as specify the body authorized by the state to exercise respective functions in legal relations in dispute. It is established that the state body that is authorized to protect legal interests of the state when using defence lands is the Ministry of Defence of Ukraine. Therefore, the prosecutor shall have a right to apply to court for protection of the state's interests when using defence lands only in case if the Ministry of Defence of Ukraine fails to do so or when the latter does it improperly. The prosecutor shall prove the grounds for protection of the state's interests in court.

It is determined that common court disputes are the disputes on invalidation and cancellation of acts of state and local authorities regarding lease, transfer into ownership, termination of right to use land plots by the Ministry of Defence of Ukraine, which belong to defence lands. Violation in such cases shall be absence of the decision of the Cabinet of Ministers of Ukraine or the Ministry of Defence of Ukraine on voluntary waiver of the right to use the said land plots or consent to their lease or transfer into ownership to other persons. It is established the necessity to legislate the mechanism of returning the defence lands which were alienated unlawfully and without observing the proper procedure.

Key words: representative function, defence lands, protection of interests of the state, prosecutor.

Сьогоднішня прокурорська діяльність відбувається під гаслом докорінної реформи органів прокуратури, яка передбачає як скорочення чисельності працівників, так і скорочення функцій прокуратури.

Нині йдуть жваві дискусії щодо ефективності здійснення прокурорами такої функції, як представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених законом. Повноваженнями щодо представництва у суді інтересів громадян або держави наділені омбудсман, безоплатні центри правової допомоги, органи державної

влади та місцевого самоврядування. Однак досвід прокурорської роботи щодо представництва свідчить, що поновлення та захист прав громадян або держави в судовому порядку відбувається значно ефективніше у разі звернення до суду прокурора, ніж будь-якого іншого органу державної влади чи місцевого самоврядування. Так, за п'ять місяців поточного року за позовами прокурорів, а також шляхом оскарження незаконних судових рішень та вступу у справи громадянам і державі відшкодовано майже 7 млрд. грн. Суди розглянуто і задоволено понад 9,5 тис. позовів, заявлених прокурорами на захист порушених